

A. b.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör När den onde kom för att hämta henne, prästen som körde ut honom genom hål i blyfönstret, fjärde hjulet under vagnen.

Det bodde en gång en ogudaktig fru på Ohs, som de kallte Malin i Ohs, och som den onde va på och skulle fördärva. Men på den tiden va ju prästerna möet lärdare än nu. De fick gå igenom en svartkonstskola, så de kunde ju möet kussleri. I Gällaryd hade de en präst, som kunde litet. När så den onde kom för att ta Malin i Ohs, skicka de efter prästen, och när han kom, låg den onde som en stor hund under sängen. De hade blyfönster på den tiden, och prästen tog och gjorde ett litet hål i blyt, och så sa han till den onde:

"Så stor du är, så liten ska du bli, när jag släpper dig genom detta hålet. Ut med dig!"

Fru Malin

på Ohs.

LUND
FOLK

Men den onde släppte inte prästen så fort. På hemvägen plågade han prästen. Knappast hade de kört iväg, förrän ena hjulet ramlade av vagnen, och sen hände det gång på gång, att hjulet ramla i backen. Då sa prästen till kördrängen:

"Stig av och kasta upp hjulet i vagnen, och kör sen!"

Så Skam fick dra ända till Gällaryd sen, och det gick med en hiskelig fart.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

A: h
B: h

Uppteckningen rör

Min gamle far och jag skulle gå och såga en kväll vid en såg strax härnere. Det var mörkt och vi hade inget ljus med, så vi kölnade i en gammal gryta. Sen släppte vi åstad och skulle börja såga, men det bara bråkade och krabbade och gick sönder för oss. "Ja, det här går väl inte", sa far. Och rätt som det var, kom det opp en stor röd hund ur dammen. "Nej, nu går vi hem", sa far. Jag kommer ihåg det så väl, hur han stod och titta på grytan, hunden, och jag såg honom så klart som jag ser er framför mig.

Spökeri

Stor, röd hund.

ACC. NR. **3074**

*Alle Hävander
Nest Laurson*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Nest Laurson*

Härad: *Alster* Adress: _____

Socken: *Källbo* Berättat av: *And. Johan Johanson*

Uppteckningsår: *1831* Född år *1846* i *Veckviken Stättning*

*A. a
P. d*

Uppteckningen rör

De påstår, att det är en jättasten vid Bråten. Det är ett stort stenblock, och de kallar den Håkasten. Den skulle trollen i Grönskull ha kastat. De skulle slunga den mot Rydaholms kyrka, som är mycket gammal; den har stått sen syndaflo-
före/
den. Men så räckte de inte längre utan stenen ramla ner i Bråten.

Håkasten.
(jättasten)

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

A. d.

Uppteckningen rör

Det fanns möet dålighet förr, men jag tror åskan har slagit ihjäl det mesta. Mellan Wärnäs och Bo är det ett ställe, där de påstod, att åskan slog ihjäl trollen. De hörde, att det var nån som skrek:

"Hade jag fått ta tre steg till, hade jag vatt hemma". Sen brände de upp skroven efter trollen, och de kallar backen där detta skedde "Bränne li" än idag. Och detta ska va sanning!

"Bränne li",
där åskan
slog ihjäl
trollen.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

B: 2
J: 9

Uppteckningen rör Spöckerier.

Spöckerier.

I Målen bodde det för många år sen en gubbe, som hette Johannes Israelsson, men han bar vedernamnet Kultingen. Han var en fyllebult, den där gubben, och samma kväll han dog skedde det något rätt så konstigt på ett ställe, som hette Stjärnelund, ett gott stycke från Målen. Där bodde en gubbe, som hette Jan Petter. Samme kväll Kultingen dog, hade han varit borta, och när han då kom hem, sa hans syster:

När Kultingen dog .

"Stängde du inte dörren efter dej, när du gick?"

"Jo, visst gjorde jag det. Men hur vetter det att du frågar det?"

"Jo, det är visst folk på vinden, men jag har inte

3074

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7.

vågat gå opp och se efter."

"Det ska vi väl undersöka," sa Jan Petter, nappade en hand-
yxa och gick opp på vinden. När han kom opp, fick han se en vit
skugga på innervinden. Jan Petter lyfte yxan och gick emot henne,
men då vek det undan, och när han kommit in på innervinden, var
det på yttervinden. Rätt som det var dråsade det ut genom fönst-
ret, som hade blivit sönderslagit samma kväll, på vad sätt visste
han ej. Han trodde i alla fall att det var Kultingen, men då på
kvällen visste han inte, att han var död.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

E. m.

Uppteckningen rör Den främmande karlen med många tjädrar, som kom till "Luven" i kolarhyttan och skaffade fram dricka genom hosebånd upphängt i taket.

Det var en smed i Slätthög, som de kalla för Luven, som låg och kolade ute i skogen. Och han hade en kolarhytta, som de brukte ha, som han kröp in i och låg om nätterna. Så en kväll kom det en främmande karl in i hyttan till honom och ville bli där över natten, och han hade så förskräckligt många tjädrar med sig, som flög omkring honom.

"Denna får du inte röra, för det är mina", sa han, "jag är ute och hämtar vilt."

Sen fråga han Luven, om han hade nåt ämbar.

"Ja, det har jag väl", sa Luven.

"Ta hit det då, så ska vi laga till lite dricka."

3074

- 9 -

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

9

Och sen tog han ett hoseband och satte opp det i hyttetaket och ställde ämbaret under, och då rann det det bästa öl man kunde tänka sig i ämbaret, så Luven hade aldrig smakat så gott öl.

På morron, när gubben reste sig för att gå, började fåglarna slå med vingarna omkring honom och ville med.

Luven har själv talt om historien för mig.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Sockn: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

J: A

Uppteckningen rör Hur man benämner folk efter stället, där de bo.

Här i trakten brukar man benämna folk, genom att tilläderas namnslägga namnet på det ställe, där de bor. Min far hette Johannes Jönsson, och han bodde till en början på ett ställe i Nydala församling som hette Djura-bygget, och då kallades han Djurberg. Sen flyttade han till Kvarnfällan vid Boda, och då blev det Kvarnfälle-kärn. Sen kom han hit till Nobbabygget, och här var det en källare under stugan, och så fick han heta Johannes på källarn.

- 11 -
ACC. NR. 3074

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. J.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Om de blev gastakrysta, skulle de ta in krut, hade de för sig här, och sen skulle detgå bort. Ja, för all del, det var många, som gjorde det.

Mot kikhosta skulle de dricka avkok av ett slags bär som växer på enebuskar och som de kallar kikebär.

Folkmedicin.

Gastakrystning

Kikhosta.

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

L: 100

Uppteckningen rör

Jag hade köpt en liten bössa åt min pojke. Och den var så bra att skjuta med den där bössa^{ny}. Vi hade väl skjutit en 30 orrar, men hade ingen bomsmäll haft. Men så blev den förgjord, och då var det lögn att kunna skjuta med den. Vi var ute i skogen och skrädde en gång, och då hade vi bössan med. Den hängde där på en trädgren. Så kom Daniel Jönsson eller Bössa-Danjelen, som han vanligtvis kallades. Han bad att få se på bössan, och det fick han. Han tog ner den från trädet och titta på den. "Det var en liten rar kulebössa", sa han. Men så stack han fingret i bösspipan, och sen var det förtrollat. Vi kunde försöka skjuta hur mycket vi ville, men det gick inte. Det satt väl en 20

Förgjord bössa.

3074

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13.

stycken fåglar i ett träd; vi sköt, och fjädrarna rök av, men ingen va död. De påstod, att en bössa som va förgjord skulle bli bra igen, om man skar av pipan så mycket som fingret var instucket. Men det försökte vi aldrig. Jag sålde den där bössan sen.

- 14 -
ACC. NR. 3074

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

M:sa

Uppteckningen rör

Innan de började så, skulle de ta litet jord och läg-
ga i såmåttet och gå tre steg baklänges, så skulle det bli bra.
Ja, de hade många historier för sig förr!

Magisk hand-
ling före
sådden.

Landskap: Småland Upptecknat av: Offr. Kerander
Härad: Albo Adress: St. Hans
Socken: Stentorp Berättat av: Anders J. Månsson
Uppteckningsår: 1871 Född år 1846 i Stentorp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nia

Uppteckningen rör

Jag var möllare i Föreberg, och hade slagit på en säck havre, och kvarnen gick bra, precis som han skulle. Så skulle jag gå in till barnmorskan, som jag bodde hos, och dricka kaffe. När jag kom ut, gick kvarnen så förskräckligt fort. "Nu går det väl illa", tänkte jag, men jag slog på så möen säd jag hade, och gick in i kvarnkammaren. Men det hade bara gått några minuter, så small det till, och då hade det rykit sönder för mig. Jag såg ingenting, men annars säger de ju att näcken går utefter strömmarna Tomasmässenatt. Och en bör helst inte mala den natten.

Tomasmässenatt

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

N:o

Uppteckningen rör

Det fanns en del gubbar, som gick årsgången. Det va en som de kalla Pelle på Häradsskogen, som gick, och Johan Petter på Stjärnelund, min sväger, gjorde det också. Och de rådde inte med på villkor att vara inne julanatten, de måste ut och gå. De skulle först gå till kyrkan och gå 7 gånger baklänges kring kyrkan och blåsa i nycklahålet för varje gång. Sen läste de Fader vår baklänges 7 gånger, och när de gjort det, så öppnades dörren till kyrkan. Det första de då fick se var glosen, en stor so, som kom emot dem. Den skulle de akta sig mycket noga för, så hon inte sprang mellan benen på dem, för då blev de fördärvade, de sprängdes eller fläcktes opp. Och så såg de kyrkan nästan

Årsgång.

- 17 -
3074

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

---

full med gubbar och gummer, som va huvudlösa. Sen skulle de upp
i tornet och till klockerna och ringa på dem, slå slag med kläp-
pen mot klockan. När de då gjort allt detta, gick de ut och då
såg de allt som skulle ske i gårdarna de gick förbi.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Register.

När den onde kom för att hämta fru Malin på Ohs,
prästen som körde ut honom genom hål i bly-
fönstret, fjärde hjulet under vagnen 1
Spökeri, stor röd hund 3
Håkasten, jättasten 4
Bränne li, där åskan slog ihjäl trollen 5
Spökeri, när Kultingen dog 6
Den främmande karlen med många tjädrar, som kom
till "Luven" i kolarhyttan och skaffade fram
dricka genom hoseband upphängt i hyttetaket ... 8

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNEVÄRDE

Hur man benämner folk efter stället, där de bo ...	10
Medel mot gastakrystning och kikhosta	11
Förgjord bössa, botemedel	12
Magisk handling innan mån börjar så	14
Tomasmässenatt	15
Årsgång, glosor, de dödas julotta	16
Register	18